

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך כג, תשל"ב

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

מחיי מלים

קכ. אוירון

ב'הצבי, עורך הראשי: א' בן-יהודה. העורכים: חמדה
בן-יהודה, בן אבי, בכ"ז תשרי תרס"ט, נתפרסמה רשימה
זו:

נסיעה באוירון על האוקינוס

כפי שמודיעים מסט' לואיס מכינים את עצמם השטים
באויר' הניבל ופרדריק פילדינג מסן אנטוניו לנסיעה באוירון
מעל לאוקינוס האטלנטי. הם חפצים לעלות בניו יורק בקיץ
הבא. הניבל בונה למטרה זו אוירון בגודל של שלש מאות
אלף רגל משלש. הנוסעים ישתמשו במקום סל הגונדל הידוע
בסירת מניע שארכה יעלה 12 רגל. שני השטים באויר
בטוחים, כי נסיעתם זאת אל האוקינוס תארך רק ארבעה
ימים. פילדינג הרויח בזמן האחרון באוירונו את הפרס
של שיקגו.

קודם לכן, בספר השנה שבעריכת ג' סוקולוב, ווארשא
תרס"ה-ו, עמ' 302, נאמר במאמר 'התקדמות החכמות
השמושיות':

אחת החידות הנכבדות, שפתרונו יוכל להביא שפעת
ברכה, היא המצאת אנית האויר, שנוכל להטותה לכל
עבר. אבל עד כה עוד לא עלתה ביד הממציאים הרבים
להגיע למטרתם, כל הנסיונות לא הועילו ורק שיר לעתיד
לבוא היא האניה, שכצפור תתנשא לרום ותחצה את האויר
במוטות כנפיה.

ב'החרות', עיתון יומי בירושלים מִיז חשון תרע"ג נאמר:

אוירון – תושבי 'מאה שערים' וסביבותיה התפלאו בליל
אור ליום א' על אוירון שעף זמן רב באויר. האוירון
בא מצד מערב ויעבור דרך הצפון ונעלם מעבר לירדן
בין הרי מואב.

ראה מה שכתבתי על התחרות ה'אוירון' וה'מטוס' בחוברתי
'לשון בתחייתה' עמ' מא-מב. חידושו של ביאליק, 'מטוס',
נתפרסם ב'לשונו' כרך א', תרפ"ח, עמ' 79. ראה גם את
דברי ג'ה טור-סיני 'אוירון' – אבירון', ב'לשונו' כרך י"א,
תש"א, עמ' 166-167.

קט. קולנוע

הסרט האילם נקרא 'ראינוע' מאז הופעתו בארץ-ישראל
בתר"ס (ראה רשימתי ב'לשונו' לעם' רא-רב, תש"ל). בתר"ץ
הגיע לארץ גם הסרט המדבר. תחילה פינוהו 'שמענוע',
אולם במהרה, בהשפעת המשורר והעיתונאי יהודה קרני,
דחק החידוש 'קולנוע' את ה'שמענוע'.

בז' באייר תר"ץ פרסם יהודה קרני (בחתמת י.ק.) במדורו
'עניינים' ב'הארץ' רשימה זו, שיש בה עניין מפמה וכמה
צדדים:1.

1. התלמיד שוחר הלשון יואב קרני מרמת גן (אינו ממשפחת
יהודה קרני ז"ל) נתן את דעתו לתולדותיה של המלה והחליף
עמי מכתבים בעניין זה. בסופו של דבר טרח ומצא את הרשימה
הזאת, העתיקה ושלחה לי. יישר כוחו!

לא "שמענוע"

גדוד מגיני השפה וראש מחלקת התרבות של עיריית תל אביב, הגברת פרסיץ, עמדו על ספנת השמענוע כגורם להרבצת שפות נכריות בעירנו.

גדוד מגיני השפה מבקש מאת הקהל לבלי לשיר את השירים הלועזיים של השמענוע ברחובות. והגברת פרסיץ סוברה כי צריך לותר על ההישג הטכני הזה (השמענוע) לכמה שנים כדי לבסס את ההישגים הלשוניים והתרבותיים שלנו בארץ.

נחיה ונראה כמה מן התושבים יצייתו לפקודת הגדוד, שלא לשיר שירי נכר ברחובות, וכמה מהם יספיקו לותר על ההישג הטכני לשם השלטת הכיבושים התרבותיים שלנו. לפי שעה כדאי היה שועד הלשון ימציא מלה אחרת להישג הטכני, ששמו "שמענוע".

"ראינוע" אף הוא אינו מוצלח, אלא שקשה להילחם במלה זו לאחר שנשתרשה בתוכנו במשך כחצי יובל שנים. עם הצלצול הנחמד של "שמענוע" אפשר עדיין להילחם. הוא רך בשנים. בעלי התיאטראות יחליפו ברצון את המלה באחרת, אם ימציאו להם כזאת. אחדים מציעים "קולנוע", שעל כל פנים ערבה היא לאוזן יותר מ"שמענוע".

ועד שועד הלשון יוציא את משפטו הייתי מציע לבעלי התיאטראות בתל אביב ובירושלים, שיחליפו את ה"שמענוע" ב"קולנוע". יהיה נא "עדן" הראשון לתיקן זה!
קולנוע, קולנוע, קולנוע.